

Kuntaliiton asiantuntija- analyysit hallitusohjelmasta

Tiedotteen liite 11.6.2015

Hallitusohjelman analysointia lakiyksikön näkökulmasta

Kuntaliiton hallitus 11.6.2015
lakiasiain johtaja Arto Sulonen

Hallinnon rakenteet

- **Sote –uudistuksessa lähtökohtana kuntaa suuremmat itsehallintoalueet (enintään 19)**
- **Suhde aluehallinnon uudistukseen ?**
 - » **”Valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovituksesta tehdään erikseen päätös... Ensisijaisena ratkaisuna on toimintojen keskittäminen tehtäviltään ja toimivallaltaan selkeille itsehallintoalueille”**
- **Sote –alueilla vaaleilla valitut valtuustot**
- **Selvitetään rahoituksen vaihtoehdot (todennäköisesti ei verotusoikeutta)**
- **Sote –budjettikehys otetaan käyttöön**
- **Palveluissa täydellinen horisontaalinen ja vertikaalinen integraatio**
- **Ei aitoa parlamentaarista komiteatyypistä valmistelua (vain parlamentaarinen seurantaryhmä)**

Kuntarakenteet

- **Hallitus edistää vapaaehtoisia kuntaliitoksia**
- **Kumotaan kuntarakennelain säännökset, jotka koskevat**
 - » **selvitysvelvollisuuden kriteereitä**
 - » **määräaikoja**
 - » **irtisanomissuojaa kuntaliitoksissa**
- **Hallitus ja pääkaupunkiseudun kunnat sopivat yhteistyöstä metropolialueella**
- **Kaupunkiseudut ovat ylipäätään jääneet aika vähälle huomiolle**

Kuntia velvoittavien normien purku (1)

- Kuntien tehtäviä ja velvoitteita puretaan 1 mrd. euron edestä
- Hallitus ei anna kunnille lainkaan uusia tehtäviä tai velvoitteita vaalikaudella (tai 100 % valtionosuus)
- Mikäli valtionosuuksia leikataan, vähentää hallitus kuntien tehtäviä samassa suhteessa
- Sääntelypolitiikan periaatteet uudistetaan vuoden 2015 aikana
 - » Hallitus tekee vuoden 2015 budjettiriiheen mennessä yksityiskohtaisen toimenpideohjelman poistettavista tehtävistä ja velvoitteista sekä antaa ensimmäiset konkreettiset esitykset
 - » Ministeriöt laativat yksityiskohtaiset esitykset kuntien tehtävien ja velvoitteiden poistamiseksi vuoden 2015 loppuun mennessä

Kuntia velvoittavien normien purku (2)

- **Prosessien, resurssien ja valvonnan sijasta (kumotaan) siirrytään palveluiden tuloksiin perustuvaan ohjaukseen. Tarvittaessa säädetään sektorilait ohittava eri laki.**
- **Kelpoisuusehtoja joustavoitetaan**
 - » lähtökohtaisesti vain julkisen vallan käyttöön kuuluvien tehtävien kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin
 - » muilta osin kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin vain erityisen painavilla perusteilla
- **Kevennetään palveluiden henkilöstörakennetta koskevia velvoitteita**
- **Kiireettömien palveluiden ja hoidon määräajat tarkistetaan joustavuuden lisäämiseksi (pl. lupaprosessit)**
- **Suositusperusteisesta ohjauksesta luovutaan**

Kuntia velvoittavien normien purku (3)

- **Kuntalain mukainen kuntastrategia korvaa kuntien yksittäiset strategiset ja toiminnalliset suunnittelovelvoitteet**
- **Kunnille erillislainsäädännössä määrätyt raportit, suunnitelmat ja ohjelmat yhdistetään valtuustokausittaiseksi ohjelmaksi**
- **Säätelyn purkaminen on jatkuva tavoitteellinen poikkihallinnollinen vahvasti johdettu prosessi**
- **Hallitus käynnistää vapaakuntakokeilun**
- **Vapautetaan kuntien maksupolitiikkaa**

Kuntia velvoittavien normien purku (4)

- **Huom. Kuitenkin hallitusohjelmassa todetaan että**
 - » **määritellään julkinen palvelulupaus ja tehdään palveluiden kustannukset sekä laatu läpinäkyviksi (hyvinvointi)**
 - » **lisätään kansallisia ohjauskeinoja lainsäädännön tehokkaammaksi toimeenpanoksi (sote)**
 - » **Viranomaiskäsittelylle asetetaan kaavoitusprosessissa (ml. YVA) sitovat käsittelyajat**
 - » **lisätään velvoitteita puuttua kiusaamiseen**

Tulossa olevien tehtävien uudelleenarviointi

- **Uudelleenarvioinnin kohteena olisivat**
 - » **laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (hallituksen esitys käsittelyssä)**
 - » **kuntouttavan työvoimatoiminnan maksimipäivien vähentäminen (laki voimaan heinäkuusta 2015 alkaen)**
 - » **sosiaalihuollon asiakasasiakirjalaki**
 - » **päivystysasetus suun terveydenhuollon osalta**
 - » **toimeentulotukilain uudistaminen**
 - » **vammaislainsäädännön uudistaminen (tulossa voimaan 2017)**
 - » **laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (laki hyväksytty, mutta allekirjoittamatta)**

Kuntien toimintavapauden lisääminen

- **Säädetään laki, jonka puitteissa kunnat voivat harkintansa mukaan päättää, millä tavalla ne järjestävät laissa lueteltujen lakien mukaisia palveluita**
- **Laki koskisi seuraavissa laissa lueteltujen palveluiden järjestämisestä**
 - » laki yksityisistä teistä kokonaisuudessaan
 - » kiinteistörekisterilaki kiinteistörekisterin pitäminen
 - » laki vapaasta sivistystyöstä kokonaisuudessaan
 - » laki taiteen perusopetuksesta kokonaisuudessaan
 - » kirjastolaki kokonaisuudessaan
 - » nuorisolaki kokonaisuudessaan
 - » museolaki kokonaisuudessaan
 - » liikuntalaki kokonaisuudessaan
 - » ulkoilulaki kokonaisuudessaan
 - » laki kuntien kulttuuritoiminnasta kokonaisuudessaan
 - » teatteri- ja orkesterilaki kokonaisuudessaan
 - » laki lasten päivähoidosta leikkitoiminta, muu päivähoitotoiminta
 - » laki sosiaalisesta luototuksesta kokonaisuudessaan
 - » laki ajoneuvojen siirtämisestä

Otetaan käyttöön kokeilukulttuuri

- **Hallitus käynnistää vapaakuntakokeilun**
- **Toteutetaan kokeiluohjelma, joka koostuu erikseen valittavista laajemmista kokeiluista sekä lukuisista pienemmistä kokeiluista**
- **Otetaan käyttöön systemaattinen kokeilutoiminta ja luodaan säädöspohja helpottamaan kokeiluja**
- **Mahdollistetaan palvelualoitteen käyttö määräaikaisena kokeiluna (huom. on jo nyt mahdollista kuntien päätöksillä)**

Julkiset hankinnat

- **Kaikkien yritysten kannalta on tärkeää, että kilpailua lisätään ja julkisia palveluja avataan yritysten kilpailulle**
- **Uudistetaan hankintalaki kansallista etua ja kansalaisten hyvinvointia tukevaksi**
- **Käynnistetään kuntien/kuntayhtymien kanssa yhteistyössä palvelusetelijärjestelmän laajentamiseen tähtäävä kokeilu**
- **Tavoitellaan 5 prosentin innovatiivisten hankintojen osuutta kaikista julkisista hankinnoista**
- **Markkinoiden toimintaa, vapaata kilpailua ja pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia hankintaprosesseihin edistetään uudistamalla keskeistä lainsäädäntöä ja purkamalla kilpailua estävää toiminnallista sääntelyä**
- **Lisätään suomalaisen ruoan käyttöä julkisissa hankinnoissa**

Sääntelypolitiikka

- **Tavoitteena sääntelyn nettomääräinen keventäminen ja vaihtoehtoisten ohjauskeinojen käytön lisääminen (vrt. suositukset)**
- **EU-säännösten toimeenpanossa pidättäytyään kansallisesta lisäsääntelystä**
- **Perustetaan valtioneuvoston yhteyteen lainsäädännön vaikutusarviointielin, jonka tehtävänä on varmistaa lainsäädännön vaikutusarviointien laatu**
- **Sujuvoitetaan lupa- ja valitusprosessit ja annetaan niitä koskeva palvelulupaus**
- **Viranomaisten keskinäisten valitusten määrä minimoidaan esimerkiksi ennakkoneuvottelumenettelyllä**

Muuta

- **Uudistetaan tietosuojalainsäädäntö moniammatillisen yhteistyön lisäämiseksi**
- **Arvioidaan kilpailulainsäädännön muutostarpeet ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin EU:n kilpailulainsäädännön puitteissa**
- **Kaikissa rakentamis- ja ympäristöasioissa otetaan käyttöön valituslupamenettely valitettaessa KHO:een**
- **Digitalisaatio läpileikkaava periaate:**
 - » **“Hallinnon sisäiset prosessit digitalisoidaan ja entiset prosessit puretaan.”**

Kuntatalousyksikön poimintoja hallitusohjelmasta

Kuntaliiton hallitus 11.6.2015
johtaja Ilari Soosalu, kuntatalous

Hallituksen keskeisiä tavoitteita

- Työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin, talous kasvuun
- Velkaantumisen taittaminen vaalikauden loppuun mennessä
- Julkisen talouden vahvistaminen 6 mrd. eurolla vuoteen 2021 mennessä.
- Tehdään vaalikaudella päätökset tarvittavista säästöistä ja rakenteellisista uudistuksista koko 10 mrd. kestävyysvajeen kattamiseksi
- Veroaste ei nouse vaalikauden aikana ja työn verotusta kevennetään

Kuntien ja kuntayhtymien talous, mrd. €

(painelaskelman mukaan)

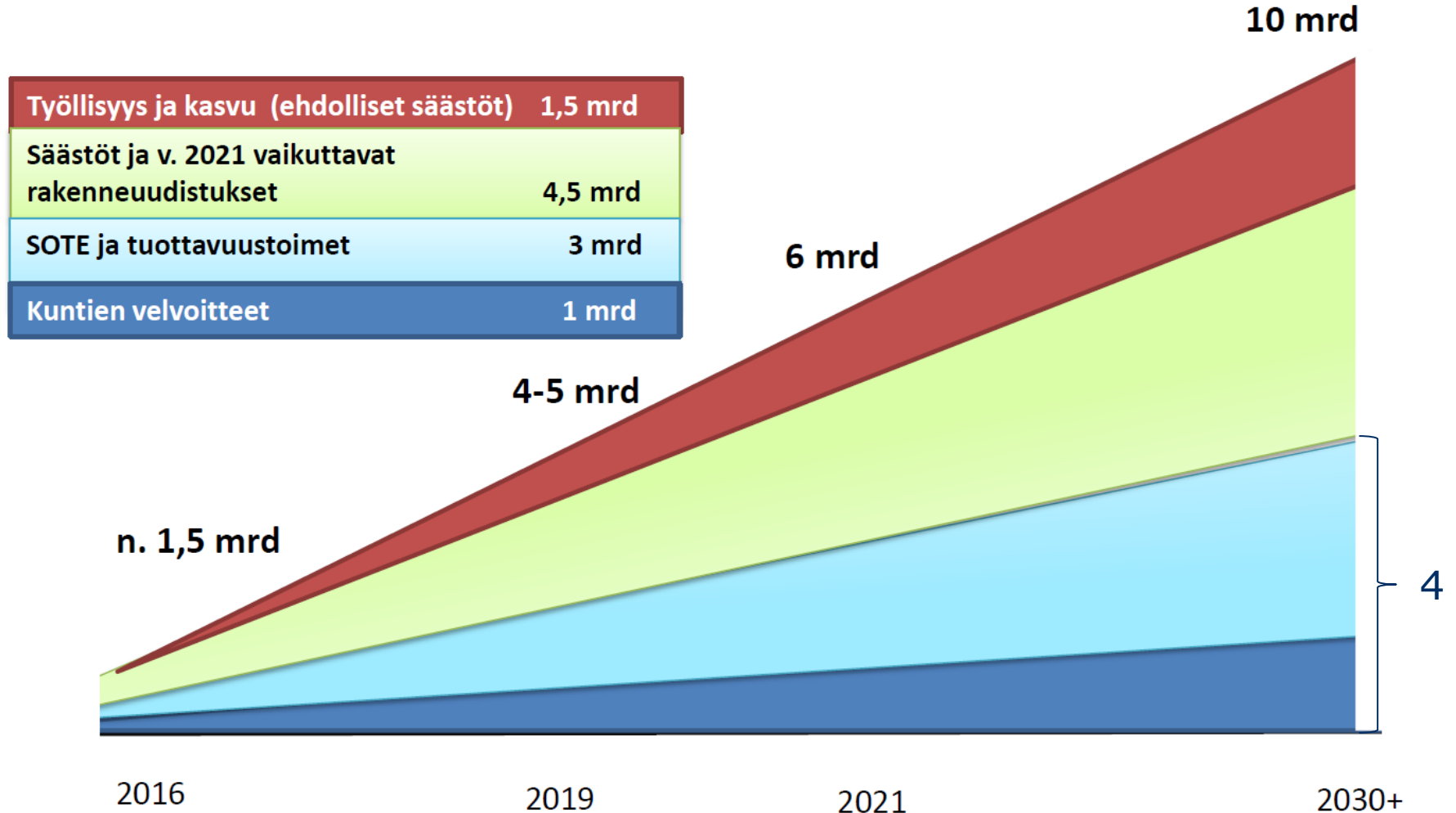
	2013	2014* 1)	2015** 1)	2016**	2017**	2018**	2019**
Toimintakate	-26,45	-26,78	-28,13	-28,82	-29,21	-30,13	-31,11
Verotulot	20,63	21,17	21,58	21,98	22,52	23,33	24,28
Käyttötalouden valt.os.	8,29	8,18	8,19	8,63	8,43	8,54	8,51
Muut rahoituserät, netto	0,21	0,18	0,26	0,25	0,21	0,17	0,13
Vuosikate	2,69	2,75	1,90	2,03	1,95	1,90	1,80
Poistot	-2,63	-2,58	-2,54	-2,64	-2,74	-2,84	-2,94
Satunnaiset erät, netto	0,37	1,70	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27
Tilikauden tulos	0,43	1,87	-0,38	-0,34	-0,52	-0,68	-0,88
<hr/>							
Tulorah. korjauserät	-0,62	-1,78	-0,45	-0,45	-0,45	-0,45	-0,45
Tulorahoitus	2,44	2,67	1,71	1,85	1,77	1,72	1,61
Investoinnit, netto	-3,53	-3,52	-3,58	-3,62	-3,62	-3,67	-3,67
Rahoitusjäämä 2)	-1,09	-0,85	-1,87	-1,77	-1,85	-1,95	-2,06
Lainakanta	15,55	16,64	18,50	20,37	22,32	24,37	26,53
Rahavarat	5,16	5,35	5,25	5,25	5,24	5,24	5,24

Tasapainokriteeri

1) Kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen parantaa vuonna 2014 tilikauden tulosta arviolta noin 1,4 mrd. euroa. Vuonna 2015 liikelaitosten yhtiöittäminen heikentää toimintakatetta arviolta 0,45 mrd. euroa.

2) Rahoitusjäämä = Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus + investoinnit, netto
Tulorahoitus = Vuosikate + satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjauserät

Hallituksen säästö- ja rakenneuudistusohjelman vaikuttavuus

Hallituksen päättämät välittömät sopeutustoimet 2016-2019, milj. euroa, netto

	2016	2017	2018	2019
Julkinen talous yhteensä	-1409	-2489	-3173	-4030
josta:				
VALTIO	-909	-1631	-2216	-2961
KUNNAT	-255	-525	-614	-708
SOSIAALITURVA-RAHASTOT	-245	-328	-328	-328

Miinusmerkki tarkoittaa, että menot pienenevät eli kuntatalous vahvistuu.
 Kuntien osuus kaikista välittömistä sopeutustoimista 18 %.
 Neljä mrd. euron sopeutustoimet on noin 1,7 prosenttia vuoden 2019 BKT:sta

Kuntasopeutuksen jakautuminen 2016-2019, - parantaa, + heikentää kuntataloutta milj. euroa

	2016	2017	2018	2019
KUNNAT YHTEENSÄ	-255	-525	-614	-708
josta:				
Opetus, tiede, kulttuuri	-40	-200	-220	-243
Sosiaali- ja terveyspalvelut	-38	-135	-222	-294
Asiakasmaksut	-160	-224	-224	-224
Sosiaalietuudet	-71	-90	-116	-135
Indeksijäädytykset	55	124	174	195

Yhteiskuntasopimus vai lisäsäästöt?

- Hallituksen esitys 30.7.2015 mennessä toimista yksikkötyökustannusten alentamiseksi vähintään 5 prosentilla sekä muutosturvasta ja siihen liittyvästä koulutusmallista
 - » Sitoutuminen 21.8.2015 mennessä -> ansiotuloverotuksen merkittävä lisäkevennys
- Jos yhteiskuntasopimusta ei saada aikaiseksi niin hallitus toteuttaa yht. 1,5 mrd. euron lisäsäästöt
 - » Menoleikkaukset 959 milj. €
 - » Veronkorotukset 454 milj. €

Pitkällä tähtäimellä yht. 4 mrd. rakenteellisia toimia

- Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen yhdellä mrd. eurolla
 - » Karsitaan lakisääteisiä tehtäviä ja joustavoitetaan normeja, kelpoisuusehtoja ja velvoitteita
 - » Vaalikaudella ei anneta uusia tehtäviä tai velvoitteita
 - » Onko tavoitteena vähentää valtion menoja vai tasapainottaa kuntataloutta?
 - » Kuntien valtionosuuksia ja tehtäviä vähennetään samassa suhteessa?
- Sote ja muut tuottavuustoimet 3 mrd. euroa
 - » Järjestämiskokous enintään 19 itsehallintoalueen pohjalta
 - » Sote-alueita johtavat vaaleilla valitut valtuustot
 - » Rahoituksessa tavoitteena siirtyä yksikanavaiseen rahoitusmalliin

Tehtävien vähentäminen ja vos-leikkaus, samassa suhteessa?. Laskentaoletus peruspalvelujen vos~25%

1. Valtio

Kunnat

Menot - 1 mrd.

Vos-menot - 1 mrd.

Vos-tulot - 1 mrd.

Tulosvaikutus +- 0 mrd.

2.

Menot - 0,75 mrd.

Vos-menot - 0,25 mrd.

Vos-tulot - 0,25 mrd.

Tulosvaikutus + 0,5 mrd.

Kuntien rakenteellinen epätasapaino ~2 mrd,

Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen

- Hallitus tekee vuoden 2015 budjettiriiheen mennessä yksityiskohtaisen toimenpideohjelman poistettavista tehtävistä ja velvoitteista sekä antaa ensimmäiset konkreettiset esitykset
 - » Kokonaisuudessaan esitykset vuoden 2015 loppuun mennessä
- Prosessi on jatkuva
- Esitykset tehtävien ja velvoitteiden poistamiseksi kootaan viimeisen 15 vuoden aikana voimaan tulleiden säädösten joukosta
- Vapaakuntakokeilu

Keskeisiä veropäätöksiä

- Ansiotuloverotuksessa ansiotason nousua ja inflaatiota vastaava tarkistus vuosittain
- Palkkaverotusta kevennetään (työtulovähennystä korotetaan)
- Otetaan käyttöön 5 % yrittäjävähennys
- Pienennetään asuntolainojen korkojen verovähennysoikeutta
- Korotetaan kiinteistöveron ala- ja ylärajoja.
- Ei päätöstä kuntien korotetun yhteisövero-osuuden jatkamisesta
- Muuta:
 - » Korotetaan hyödykeveroja
 - » Kevennetään autoveroa, korotetaan ajoneuvoveroa
- **Veroperustemuutosten vaikutus kuntien verotuottoihin kompensoidaan kunnille**

Tarkkoja vaikutuksia on tällä hetkellä mahdoton esittää

- Kuntavaikutusten yksityiskohtaisten arvioiden laskeminen on tällä hetkellä mahdotonta
 - » ... mutta välittömät sopeutustoimet ja veromuutokset parantavat kuntatalouden rahoitusasemaa karkeasti arvioiden noin 0,5 mrd. eurolla.
 - » Lopputulos on kuitenkin jotain muuta riippuen mm. siitä, missä suhteessa vähennetään valtionosuuksia kun vähennetään kuntien tehtäviä ja velvoitteita!
- Eri ministeriöiden toimintaan suunnitellut muutokset vaikuttavat myös kuntatalouteen
 - » Miten luotettavasti arvioidaan hallitusten esitysten vaikutukset kuntatalouteen?

Miten hallitusohjelman linjaukset vaikuttavat kuntatalouteen?

Plussat

- Ei uusia tehtäviä eikä velvoitteita
- T & v vähennetään 1 mrd.
- Ei uusia vos-leikkauksia ellei t & v vähennyksiä
- Veroperustemuutosten kompensointi kunnille säilyy
- Kokeilutoiminnan edistäminen
- Sote-budjettikehys

Miinukset

- Hallitusohjelman toimien ja valtionosuuksien kirjauksissa on tulkinnallisuuksia.
- Valtionosuuksien indeksikorotukset jäädytetään
- Yhteisöveron kuntien korotettua jako-osuutta ei ole esitetty jatkettavaksi
- Sote-rahoitus auki, vos-järjestelmä

-60M€

-270M€

Välittömät sopeutustoimet ja veromuutokset parantavat kuntatalouden rahoitusasemaa karkeasti arvioiden noin 0,5 mrd. eurolla

MUTTA lopputulos riippuu mm. siitä, missä suhteessa vähennetään valtionosuuksia kun vähennetään kuntien tehtäviä ja velvoitteita!

Hallitusohjelman linjausten analyysi kuntakehityksen näkökulmasta

Hallituksen kokous 11.6.2015

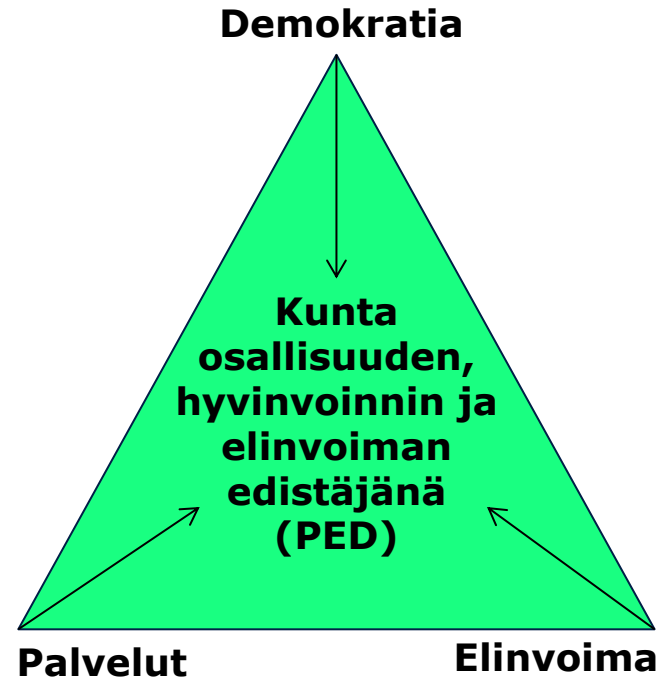
Kaija Majoinen, tutkimus- ja kehitysjohtaja, HT
Kuntakehitys, demokratia ja johtaminen –
yksikkö (KDJ)

1. Kunnan roolin muutos

- **Kunta on ihmisten yhteisö. Kunnan päätehtävänä on huolehtia asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen elämisen mahdollisuuksista.**
- **Lähtökohtana paikallisuus – paikallinen vastuunotto ja päätöksenteko korostuvat.**
- **Hallitus edistää tulevaisuuden kunnan roolin muuttumista palvelujen järjestäjästä yhä vahvemmin alueensa elinvoiman, yrittäjyyden ja työllisyyden edistäjäksi. Tavoitteena kaupunkiseutujen, kasvukäytävien sekä eri alueiden omiin vahvuuksiin perustuvan kilpailukyvyn vahvistaminen.**
- **Kunnat voivat olla hallintorakenteeltaan ja toimintatavoiltaan erilaisia.**

2. Kuntien itsenäisen pääntösvalian muutos

- **Hallitusohjelman mukaan lisätään kuntien päätösvaltaa erityisesti elinvoimaan liittyvissä asioissa ja vahvistetaan paikallista vastuunottoa, harkintaa ja päätöksentekoa.**
- **Edellyttää hallinnon joustavoittamista, sääntelyn purkamista, mutta myös toiminta- ja päätöksentekokulttuurin muutosta. Edellyttää kunnilta vahvaa päätöksenteko- ja toimeenpanokykä.**
- **Kunnan päätösvaltaan kuuluvat asiat vähenevät merkittävästi, koska SOTE-alueita johtavat vaaleilla valitut valtuustot.**

3. Kokeilu- kulttuurin käyttöönotto

- **Hallitusohjelman mukaan otetaan käyttöön kokeilukulttuuri. Kirjaus ilmentää pyrkimystä pysyvämpien uudenlaisten toimintamallien kehittämiseen ja jatkuvaan uudistamiseen.**
- **Kunnilla on erilaiset valmiudet ja lähtökohdat uuden kehittämiselle.**
- **Tuloksellisen kehittämiskulttuurin synnyttäminen edellyttää pitkäjänteistä panostusta kehittämisen osa-alueisiin (mm. johtaminen, resurssit, osaaminen ja menetelmät).**
- **On tärkeää suunnitella kokeiluohjelma yhdessä kuntien kanssa.**
- **Varmistettava kokeilutoiminnan edellyttämät resurssit mm. suuntaamalla valtioneuvoston strategisen tutkimuksen rahoitusta kokeilutoimintaan.**

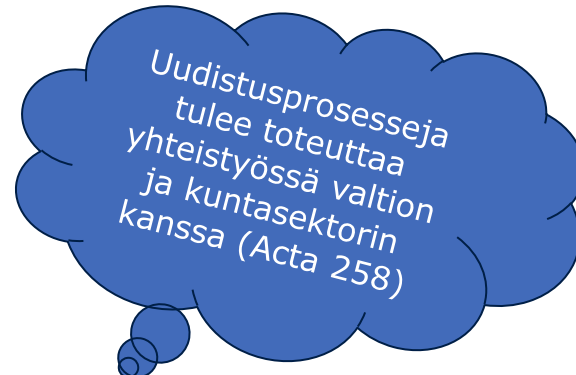
4. Alhaalta ylöspäin tapahtuva uudistaminen

- **Hallitusohjelma viestii kansalaisista, yhteisöistä, yrityksistä ja kunnista kumpuavaa uudistamista ja toimijuuden vahvistamista. Se voi tuottaa kuntien erilaistumista positiivisella tavalla kuntien omiin vahvuuksiin perustuen.**
- **Edellyttää vahvaa panostusta yhteisöllisyyden ja osallisuuden kehittämiseen. Osallisuus edistää elinvoimaa sekä estää syrjäytymistä.**
- **Kuntalais- ja käyttäjälähtöisyys nousee kuntien strategisen kehittämisen keskiöön.**

Käyttäjälähtöisyyden
esiinmarssi on uusi
"vallankumous"
kuntapalveluissa (prof.
Jari Stenvall ARTTU -
seminaarissa 3.6.)

5. Kunta-valtio- kumppanuuden vahvistaminen

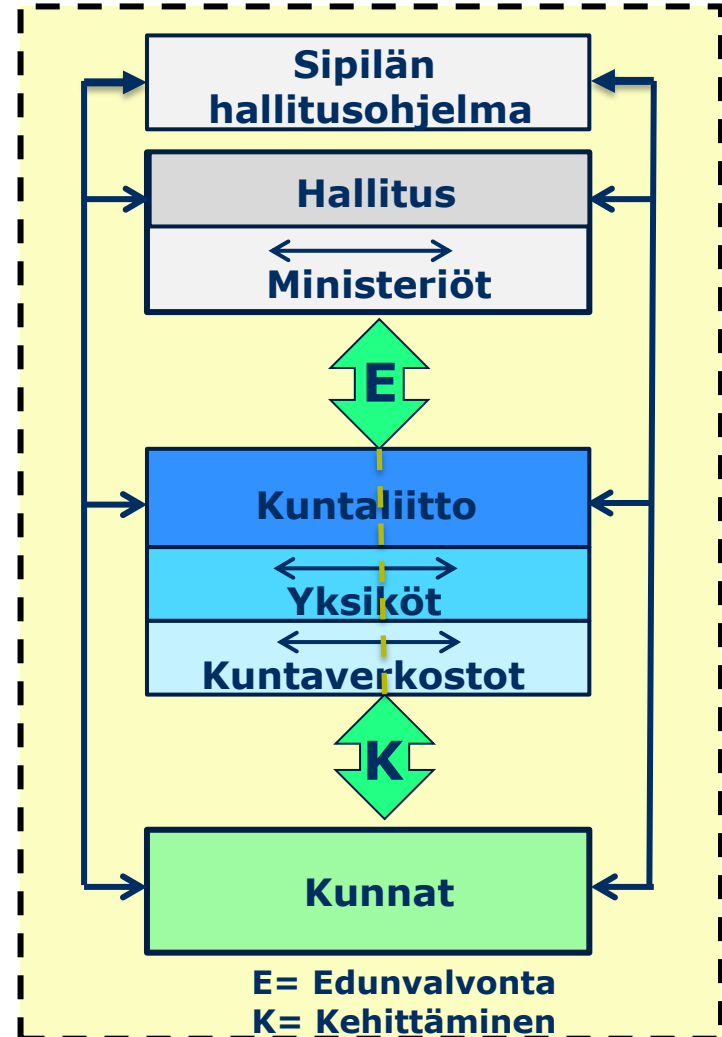
- **Hallitusohjelma linjaa, että valtion kuntapolitiikka nojaa vahvaan yhteistyöhön kuntien kanssa. Toteutuakseen se edellyttää toimintakäytäntöjen uudistamista.**
- **Kysymys ei ole pelkästään kuntien kuulemisesta, vaan uudistusten suunnittelusta, toimeenpanosta ja arvioinnista yhteistyössä kuntien kanssa.**
- **Kuntaliitolla ja sen kuntaverkostoilla on hyvät edellytykset kehittää uutta toimintamallia kunta-valtiosuhteeseen.**

6. Hyvä julkisjohtaminen

- **Hallitusohjelman mukaan vahvistetaan hallinnonraajat ylittävää, tietoon perustuvaa johtamista sekä toimeenpanoa.**
- **Käynnistetään ohjelma julkisen sektorin johtamisen laadun parantamiseksi.**
- **Innovatiivisuus ja palveluallttius nostetaan hyveeksi perinteisten virkamieshyveiden rinnalle.**
- **Uudistusten toimeenpanon onnistumisen varmistamiseksi hallitus tarjoaa koulutusta yhteistyössä kunta-alan toimijoiden kanssa.**
- **Kuntaliittokonsernilla on jo tuoteistettuna laadukkaat kunta-alan poliittisen ja ammatillisen johtamisen ohjelmat: esimerkkeinä sertifioidut johtamiskoulutusvalmennukset (KPJ, KJ, EKJ), USO- verkostoprojekti ja ARTTU2-tutkimusohjelma. Näitä ohjelmia kehittämällä ja laajentamalla kykenemme vastaamaan muutosjohtamisen uusiin haasteisiin.**

- **Hallitusohjelma haastaa myös liiton tavan toimia sekä valtiovallan että kuntien suuntaan.**
- **Jotta haasteisiin kyetään vastaamaan, tarvitaan nykyistä vahvempaa rajapinnat ylittävää yhteistyötä mm. yksikköjen välillä sekä kuntaverkoston tehokasta hyödyntämistä**
- **Kuntaliiton edunvalvonta ja kehittäminen kietoutuvat jatkossa entistä tiiviimmin toisiinsa.**

Hallitusohjelman analysointia sosiaali- ja terveysyksikön näkökulmasta

Kuntaliiton hallitus 11.6.2015

johtaja Tarja Myllärinen, sosiaali ja terveys

Hyvinvointi ja terveys strategisena tavoitteena – hallituskauden tavoitteet

- Tavoitteet ovat sinänsä kannatettavia
- Samoin se, että hallitus lupaa asettaa alkusyksyyn mennessä yksityiskohtaiset mittarit, joilla arvioidaan tavoitteiden toteutumista
- Tavoitteiden saavuttaminen haasteellista, kun hallitus on sitoutunut olemaan antamatta kunnille lainkaan uusia tehtäviä tai antamaan 100 %:n valtiosuuden

Hallituskauden kärkihankkeet 1/2

1. Palvelut asiakaslähtöisiksi

- » Määritellään julkinen palvelulupaus, tehdään palvelujen kustannukset ja laatu läpinäkyviksi
 - Palvelulupaus yhteiskunnan taloudellisen kantokyvyn mukaisesti
 - Kustannusten ja laadun läpinäkyvyys - kustannuslaskennan ja laadun kehittäminen tehtävä aidossa yhteistyössä kuntakentän kanssa
- » Lisätään kansallisia ohjauskeinoja lainsäädännön tehokkaammaksi toimeenpanoksi
 - Ohjausta kiristetään samaan aikaan, kun toisaalla luvataan uudistaa kuntien tehtävien ohjaus
- » Toteutetaan perustulokeilu
 - Suhde toimeentulotukeen ja sen Kela-siirtoon?

2. Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta

- » Toimeenpannaan kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistus
- » Tehostetaan päihdekuntoutuksen vaikuttavuutta
 - Toteutus ilman julkiselle taloudelle aiheutuvia kustannuksia vaikeaa

Hallituskauden kärkihankkeet 2/2

3. Toteutetaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma

- » Uudistetaan tietosuojalainsäädäntö moniammatillisen yhteistyön lisäämiseksi
 - Tavoite kannatettava, toteutettava laajana kokonaisuudistuksena
- » Kohdennetaan määrärahoja lapsiperheiden kotipalveluun (10 milj.€/v.)
- » Vahvistetaan eropalveluja, uudistetaan huolto- ja tapaamisoikeuslainsäädäntö
- » Uudistetaan lastensuojelua ja vähennetään byrokratiaa

4. Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa

- » Vanhuspalveluissa työskentelevien työnjakoa uudistetaan
- » Lisätään lyhyt- ja pitkäaikaista perhehoitoa
 - Kannatettavaa, mutta varatulla lisäpanostuksella ei saavuteta kalliimpien hoitojen korvautumista oletetussa määrin

Välittömien sopeustoimien vaikutus kuntien rahoitusosuuteen, milj. €/vuosi

Kohde	2016	2017	2018	2019	2020
Vanhuspalvelujen henkilöstömitoituksen tarkistaminen: 0,40-0,50 ehdoton vähimm.	-	- 19	- 37	- 51	- 51
Soten suunnitteluelvoitteiden vähentäminen	-	- 10	- 10	- 10	- 10
Erikoissairaanhoidon kustannuserojen pienentäminen – kannustinjärjestelmän luominen	-	- 50	- 100	- 150	- 200
Alueellisen erikoissairaanhoidon järjestämisen tehostaminen – vaativien leikkausten ohjaaminen	- 38	- 56	- 75	- 83	- 113
Sosiaali- ja terveystalvelujen asiakasmaksujen korotus	- 150	- 150	- 150	- 150	- 150
Kalliimman hoidon korvautuminen omais- ja perhehoidon lisääntyessä	- 71	- 90	- 116	- 135	- 165

- Arvioita:
- Säästöjen syntyminen vie arvioitua pidemmän ajan
 - Mahdolliset säästöt otettava huomioon kustannusten jaon tarkistuksessa, ei etukäteen tehtävinä vuos-leikkauksina
 - Asiakasmaksutuoton kasvun tulee jäädä kunnille
 - Esh:n kannustinjärjestelmässä otettava huomioon esh-ptk -sosiaalitoimi -kokonaisuus

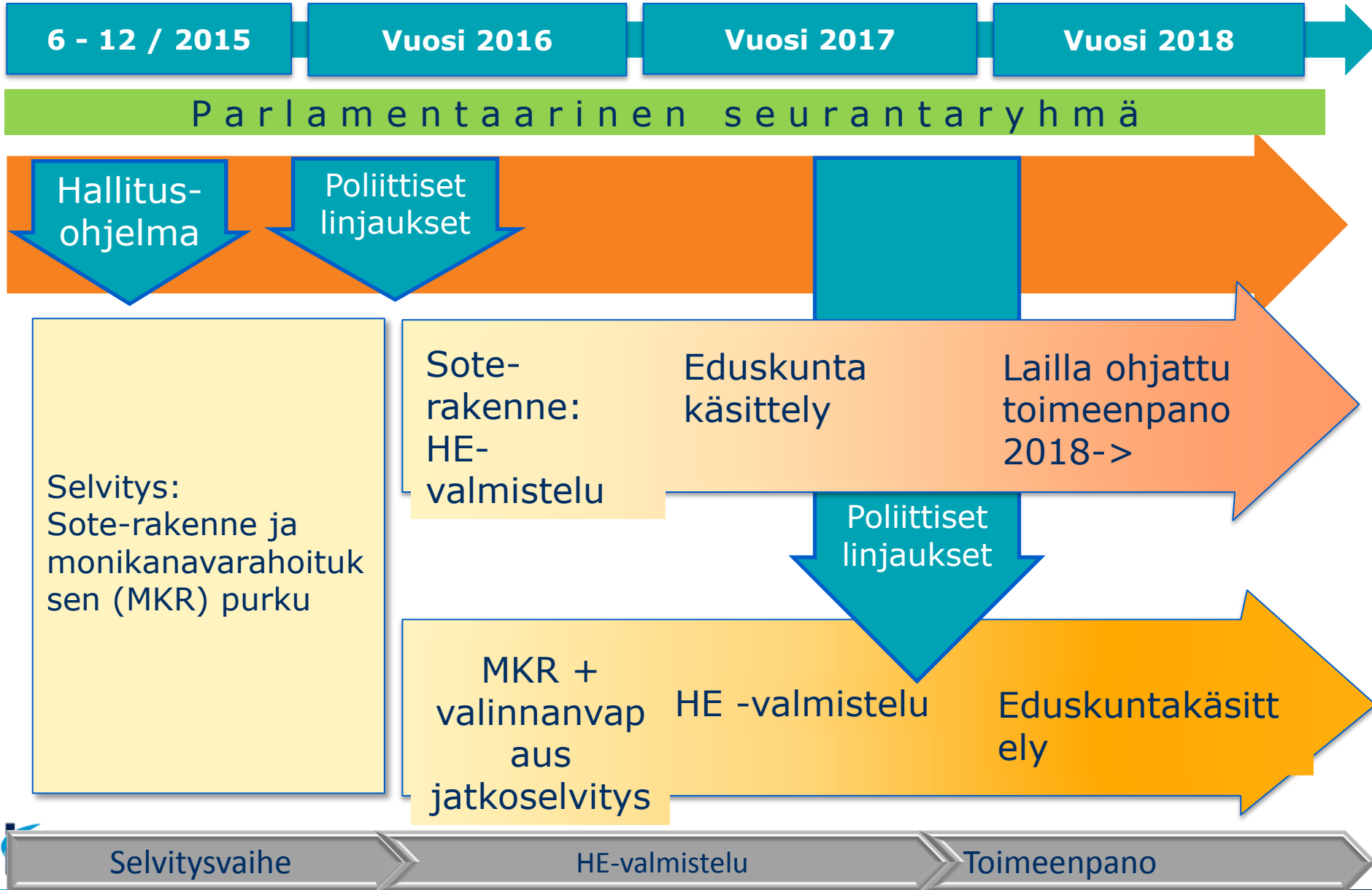
Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

- Tavoitteet ja keinot entiset, kustannusten hallinta painottuu
- Järjestämiskokous kuntaa suurempien itsehallintoalueiden pohjalta
- Alueita on yhteensä enintään 19
- Alueilla järjestämisvastuu
- Vaaleilla valitut valtuustot
 - » Kuntaliitto vaatii parlamentaarista valmistelua
 - » Rahoitus auki
 - » Valtionosuuksien jakautuminen ja kohdentaminen auki
 - » Siirretäänkö osa kuntien verotuloista sote-alueille, jos sote tarvitsee enemmän resursseja?
 - » Sote-uudistuksen suhde muuhun aluehallinnon uudistukseen?
 - » Millainen on kunnan rooli sote-uudistuksen jälkeen?

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus - aikataulu

- **Aikataulua ei ole määritelty hallitusohjelmassa**
 - » kuitenkin valinnanvapaus selvityksen mahdollisesti edellyttämät muutokset vaalikauden loppuun mennessä
- **Virkamiesnäkemys aikataulusta** (Kari Haavisto STM 5.6.2015)
 - » Vuoden 2015 aikana selvitetään rakenne, rahoitus ja arvioidaan alustavasti vaikutukset
 - » Vuoden 2016 alusta vaiheistettu valmistelu HE-muotoon
 - Kannattaako käynnissä olevia valmisteluja jatkaa?
 - » Ensivaiheessa rakenneuudistus
 - » Myöhemmin monikanavarahoituksen purkamista koskeva sääntely ja mahdollinen valinnan vapautta koskeva sääntely

Sote järjestämislain ja monikanavarahoituksen purkamisen valmistelu (STM 5.6.2015)

Sote-uudistukseen kytkeytyviä hallitusohjelman toimenpiteitä 1/2

- **Soten tietojärjestelmien yhtenäistäminen ja kokonaisarkkitehtuurin kehittäminen**
kannatettavaa
 - » Kansalliset IT-hankkeet yhteensovitettava sote-uudistuksen kanssa
 - » Tiedonhallinnan uudet velvoitteet uusille sote-organisaatioille – ei investointivaatimuksia poistuville
 - » Rahoitusta ohjattava investointien vauhdittamiseen ja ICT-ratkaisujen laajaan käyttöönottoon
- **Määräaikojen tarkistaminen**
 - » Sosiaalihuolto-, lastensuojelu-, oppilas- ja opiskelijahuolto-, toimeentulotuki- sekä terveydenhuoltolaissa
- Kokeilut – esitetään toimeentulotuen Kela-siirtoon kokeilua

Sote-uudistukseen kytkeytyviä hallitusohjelman toimenpiteitä 2/2

- **Kuntien suunnitteilla ja tulossa olevien tehtävien uudelleen arviointi**
 - » Vammaislainsäädännön, toimeentulotukilain ja koko päivystysasetuksen uudelleen arviointi tarpeen
- **Kelpoisuudet, mitoitus ja työnjako**
 - » Osaamisen korostamiseen yksityiskohtaisten ja kapea-alaisten kelpoisuusvaatimusten sijaan
 - » Henkilöstön työnjaon kehittämällä kaikkien osaaminen käyttöön
- **Alueellisen erikoissairaanhoidon tehostaminen**
 - » Laadun ja kustannusten kannalta keskittäminen on perusteltua
 - » Keskittämisen tuotantotaloudellisille on olemassa yksikön optimikoko - valmistelussa huomioitava maantieteelliset olosuhteet, väestömäärä ja sairaaloiden toimintaprofiili

Opetus- ja kulttuuriyksikön nostoja hallitusohjelmasta

Kuntaliiton hallitus 11.6.2015

johtaja Terhi Päivärinta, opetus ja kulttuuri

OSAAMINEN JA KOULUTUS

- Monet hallitusohjelman linjaukset kuten **kelpoisuusehtojen joustavoittaminen, toimintavapauksien lisääminen ja kuntien suunnitteluvollisuuksien vähentäminen** antavat hyviä kehittämisen mahdollisuuksia myös opetus- ja kulttuuritoimen toimialoilla.

Varhaiskasvatus

Yhteenvedona varhaiskasvatuksesta kuntatalouden kannalta positiiviset asiat:

- Kelpoisuusehtoihin tehtävät muutokset
- Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden raja
- Suhdeluvun muutos yli 3-vuotiailla
- Esiopetuksen täydentävä toiminta kerhotoimintana
- Päivähoitomaksujen korottaminen
- Indeksikorotusten jäädyttäminen kotihoidontuen osalta

Ehdotuksia toimenpidesuunnitelmaan varhaiskasvatuksen osalta

Kuntaliitto esittää, että lausunnolla ollut varhaiskasvatuslain II-vaiheen luonnos muutetaan hallituksen esittämien tavoitteiden mukaiseksi. Uuden varhaiskasvatuslain voimaantullessa on jokaiselle lapselle laadittava henkilökohtainen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. Tästä velvoitteesta tulisi luopua varhaiskasvatuslain II-vaiheen valmistelun yhteydessä.

Suhdeluvun muutos yli 3-vuotiaiden osalta:

Kuntaliitto esittää vaihtoehtona, että pidetään suhdeluvut ennallaan, mutta luovutaan nyt 1.8.2015 voimaan tulevasta ryhmäkokosäännöksestä sekä annetaan kunnille mahdollisuuksia poiketa astetuista suhdeluvuista vanhempien työaikojen muuttuessa.

Esi- ja perusopetus

- Perusopetuksen kärkihankkeet vastaavat hyvin pitkälle Kuntaliiton sivistyspoliittisessa ohjelmassa olevia tavoitteita. Uudet oppimisympäristöt ja digitaalisuus korostuvat, samoin hyvinvointi, jotka kaikki ovat Sisussa perusopetuksen keskeisiä tavoitteita.
- Kuntaliiton kehittämistavoitteiden näkökulmasta perusopetuksen hallitusohjelmakirjauksia voi pitää hyvinä.

Ehdotuksia toimenpidesuunnitelmaan esi- ja perusopetuksen osalta

Uusi ehdotus:

Hallituskauden aikana käynnistetään perusopetuslain kokonaisuudistuksen valmistelu. Eduskunta säätää yleiset raamit ja tavoitteet koulutukselle. Opetuksen järjestäjä päättää väljien reunaehtojen puitteissa perusopetuksen toteuttamisesta.

Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin:

- Valtio ottaa vastuun keskitetyn valtakunnallisen pilvipalvelun suunnittelusta ja toteutuksesta yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Pilvipalvelu on käytössä 1.8.2016 niiden vuosiluokkien osalta, jotka siirtyvät käyttämään uusia opetussuunnitelman perusteita. Muut vuosiluokat siirtyvät portaalin käyttäjiksi viimeistään siinä vaiheessa, kun ottavat uudet opetussuunnitelmat käyttöönsä.
- Peruskoulussa jokaisella oppilaalla on aito mahdollisuus suorittaa osa opinnoistaan etä- ja verkko-opetuksena ajasta ja paikasta riippumatta keskitetyn valtakunnallisen pilvipalvelun kautta. Lainsäädännölliset esteet poistetaan.

Toisen asteen koulutus

- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi on kannatettava ajatus
- Eniten ihmetystä herättävä asia on se, ettei lukiokoulutusta mainita strategisessa hallitusohjelmassa eikä myöskään liitteissä.
- Lukiokoulutuksen osalle ei säästöjä – ei myöskään lisäresursseja
- Lukiokoulutuksen osalta ei kärkihankkeita

Ehdotuksia toimenpidesuunnitelmaan lukiokoulutuksen osalta

Oppimisympäristöjä on modernisoitu, digitalisaation ja uuden pedagogiikan mahdollisuuksia hyödynnetään oppimisessa:

- Lukiokoulutuksen kansallinen kehittämisohjelma kokeiluineen tulee käynnistää.
- Valtion tulee toteuttaa valtakunnallinen tieto- ja viestintätekniikan palvelu- ja etäopetusportaali tukemaan koulutuksen saatavuutta ja laatua
- Kuntaliitto on huolissaan lukiokoulutuksen yksikköhinnan alhaisuudesta. Rahoitusuudistus tulee tehdä tavalla, jolla turvataan lukio-koulutuksen saavutettavuus ja saatavuus koko maassa.

Nopeutetaan siirtymistä työelämään:

- Kuntaliitto esittää, että lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittaminen tuottaa lukiotutkinnon, joka on yleissivistävä laaja-alainen toisen asteen tutkinto vastaavasti kuin ammatillinen perustutkinto. Se antaa kelpoisuuden ja valmiudet erilaisiin työelämän tehtäviin.
- Kehitetään ylioppilaiden oppisopimusta.

Ehdotuksia toimenpidesuunnitelmaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen osalta

- Ammatillisen koulutuksen yhtenäisessä kokonaisuudessa aikuisille ja nuorille tarjotaan koulutusta heidän omista lähtökohdistaan. Ammatillisen peruskoulutuksen määrällisestä säätelystä luovutaan peruskoulun päättävien osalta, jotta ammatillisen peruskoulutuksen paikat kohdentuvat tarpeen mukaisesti eri alueille. Aikuiset suorittavat työelämän tarpeita vastaavasti tutkinnon osia. Ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuuden turvaamiseksi säilytetään mahdollisuus muuhun kuin tutkintoon johtavaan ammatilliseen lisäkoulutukseen.
- Uudistetaan oppisopimuskoulutusta siten, että ammatillinen perustutkinto suoritetaan pääsääntöisesti 2 +1 mallilla. Kehitetään ylioppilaiden oppisopimuskoulutusta.

- Siirretään työ- ja elinkeinoministeriön alainen ammatillinen koulutus opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alle siten, että turvataan pitkäaikaistyöttömien koulutukseen pääsy sekä maahanmuuttajien kotouttamiskoulutus. Siirtoa kokeillaan työllisyyden kuntakokeilun liittyen, että pitkäaikaistyöttömien osaamisen kehittämiseen varataan valtionavustusmäärärahat OKM:n hallinnon alalle.
- Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän on tunnistettava erilaiset kohderyhmät (perusopetuksen päättävät, pitkäaikaistyöttömät, muut aikuiskoulutettavat sekä maahanmuuttajat), niin että käytettävissä olevat eduskunnan päättämät resurssit kohdistuvat tarkoituksenmukaisesti ja ne käytetään mahdollisimman tehokkaasti.
- Ammatillisen koulutuksen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän uudistus toteutetaan osana valtionosuusuudistusta. Kunnat ja valtio vastaavat perusopetuksen päättävien ammatillisesta koulutuksesta ja valtio vastaa aikuisten julkisrahoitteisesta ammatillisesta koulutuksesta. Ammatillisen koulutuksen kuntien asukaskohtainen rahoitusosuus muutetaan ikäluokkaperusteiseksi.

Nuorisotakuu

- Kunta on luonteva taho kantamaan vastuuta tukea tarvitsevasta nuoresta. Kunnalla tulee kuitenkin olla tosiasialliset välineet ja resurssit nuoren tukemiseen. Lisäksi nuoresta huolehtiminen edellyttää moniammatillista yhteistyötä ja vastuunkantoa.

Kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisoasiat, taiteen perusopetus, vapaa sivistystyö

- Kuntaliitto kannattaa toimia, joilla lisätään kuntien toimintavapautta ja huomioidaan paikalliset ja alueelliset erityispiirteet, mahdollisuudet laajentaa rahoituspohjaa kulttuurin eri sektoreilla sekä kokeilujen avulla kehittää toimintaa, toimintatapoja ja palvelujen järjestämis- ja tuottamistapoja. Kuntaliitto lähtee siitä, että hallitusohjelmassa mainittu uusi säädettävä laki antaa ainoastaan kunnille vapaammat mahdollisuudet järjestää toimintaa sillä tavalla, kuin se alueen erityispiirteet huomioon ottaen on järkevintä.
- Kulttuurin eri sektoreiden toimintaresurssien, erityisesti valtionosuuksien turvaaminen on edelleen tärkeää. Samoin on turvattava koko laajan kulttuuritoimen infrastruktuurin perusparannustarpeet ja toimintojen ajanmukaistaminen. Kuntien toiminnassa tulisi turvata riittävät toimenpiteet kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen Kulttuuripalveluilla tehdään ennalta ehkäisevää hyvinvoinnin ylläpitämistä ja se on aina edullisempaa kuin korjaavien toimenpiteiden tekeminen.

Alueet ja yhdyskunnat – yksikön poimintoja hallitusohjelmasta

Hallituksen kokous 11.6.2015

Ritva Laine

Alueen ja yhdyskunnat

Tonttutuotantoa edistetään

- Kuntien kaavoitusvallan ja -vastuun korostaminen valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita selventämällä ja ELY -keskusten ohjaavan roolin keventäminen vastaavat kuntien tavoitteita
- Kaavoituksen sujuvoittaminen mm. maakuntakaavojen alistuksesta luopumalla on merkittävä ratkaisu (ei otto-oikeutta)
- Valitusten vähentäminen ja etenkin valitusprosessien nopeuttaminen on tärkeää
- Poikkeamisten siirtäminen kuntiin ja kevennykset rakentamisvaatimuksiin tukevat täydennysrakentamista ja olevan rakennuskannan hyödyntämistä

Valtion tukemaan asuntotuotantoon muutoksia

- ARA -asuntojen asukasvalintaan esitetyt 5-vuotistarkistukset johtavat hallinnollisesti raskaaseen prosessiin ja vuokra-asuminen polarisoituu
- Tyhjien asuntojen ongelmaan luvataan etsiä ratkaisuja, mikä vähentää kuntien tarvetta rahoittaa alijäämäisiä vuokratyhtiöitään
- Hallituksen tavoitteena on lisätä yksityistä vuokra-asuntotuotantoa nopeasti. Hallitusohjelmaan on kirjattu tätä tavoitetta tukevia toimenpiteitä. Kuntaliitto katsoo, että nykytilanteessa uusia keinoja on etsittävä, koska pelkästään perinteisellä ARA -tuotannolla pääkaupunkiseudun ongelma ei ole helpottunut.

Rakennusvalvontaa kehitetään

- Kärkihankkeena esitetty valtion ja kuntien rakentamisen normitalkoot kustannusten ja byrokratian keventämiseksi on kannatettava
- On myönteistä, ettei rakennusvalvonnan alueellistamista ole esitetty

Liikenteen rahoitusta muutetaan

- Liikenneverkon korjausvelan vähentämiseksi esitetty 600 milj. € 2018 loppuun mennessä. Käyttökohteita ei vielä tarkemmin esitetty.
- Perusväylänpitoon esitetty 2017 alkaen n. 100 milj. euron lisäys. Rahoitus otettu liikennehankkeista, joten uusien hankkeiden käynnistys vaikeutuu.
- Joukkoliikenteen valtion tukea vähennetään 15 milj. € vuodessa. Valtion osallistuminen vähenee ja joukkoliikenteen palvelut heikkenevät entisestään. Palvelujen ylläpito kaatuu kuntien maksettavaksi.
- Henkilökuljetusten uudistusta jatketaan. Kunnille tärkeänä tavoitteena tehokkuuden ja koordinoinnin lisääminen sekä kaikille avoimen joukkoliikenteen hyödyntäminen

Sopimus pohjaista kaupunkiseutuyhteistyötä jatketaan

- Suurimpien kaupunkiseutujen kanssa solmitaan MAL –sopimus ja hallitus ja pääkaupunkiseudun kunnat tekevät sopimuksen metropolialueen kehittämisestä – valtion sitoutuminen sopimussyhteistyössä olennaista
- Kärkihanke: Kokeilukulttuuri, ”kaupunkiseutukokeilu” yhdeksi tulevan kokeiluohjelman osaksi

Kuntien viranomaistoiminnan kustannusvastaavuutta tavoitellaan

- Kuntatalouden tasapainon ja palvelujen laadun ja sujuvuuden turvaamisen kannalta on tärkeää, että edetään kustannusvastaavuuden suuntaan
- Rakennusvalvonnan maksuilla katetaan nyt keskimäärin 80 %, ympäristönsuojelun valvonta- ja lupamaksuilla noin 30 % ja terveysturvallisuuden noin 10 %.
- Työllistävien haittailmoitusten valvontaa ei voida kattaa asiakasmaksuilla

Kärkihanke: Vesistöt kuntoon, jätevesiasetusta lievennetään

- Kunnille ei saa syntyä vesihuollon järjestämisvelvoitetta alueilla, joilla hajajätevedet pilaavat pohjaveden
- Huomioitava vaikutukset jätevesien käsittelyn ympärille syntyneelle työlle ja cleantehcille
- Valtion tulee huolehtia riittävästä tiedottamisesta ja viranomaisten ohjeistamisesta. Epäselvän ja jatkuvasti muuttuvan säädöspohjan tulkintaa ei saa jättää kuntien viranomaisten harteille

Luonnonsuojelu: yksityisten suojelualueiden rahoitusta vähennetään, rahoitus keskitetään valtion maille

- Suojelua tulisi toteuttaa siihen parhaiten soveltuvilla alueilla, tarvittaessa myös esim. kuntien ja muiden yhteisöjen ja yksityisten mailla esim. Metso-ohjelman kautta.
- Suojelusta maksettavia korvauksia jaettaessa kaikkia maanomistajia tulee kohdella yhdenvertaisesti.

Ympäristönormeja puretaan ja säädöksiä sujuvoitetaan

- Ennakkoluvista luopuminen lisää työlästä jälkivalvontaa kunnissa
- Jälkivalvonnan resurssikustannukset on arvioitava luotettavasti ja korvattava hallitusohjelmakirjausten mukaisesti

Paikallista päätöksentekoa lisätään ympäristö- ja luontoasioissa

- Kuntien ympäristöluvitusta on todettu tehokkaaksi
- Siirrettäessä esim. ympäristöluvitusta aiempaa enemmän kuntiin, tulee luvituksen ja lupien valvonnan aiheuttaman työmäärän ja resurssitarpeen lisääntyminen arvioida ja kattaa kustannukset hallitusohjelman mukaisesti tai vähentää muita tehtäviä lisääntyvää työmäärää vastaavasti

Ympäristö- ja -terveysvalvonnan osalta kuntien, aluehallinnon ja maakuntien työnjakoa selkiytetään ja rinnakkaisista tehtävistä luovutaan

- Eläinsuojeluvälön toimeenpano kokonaisuudessaan valtiolle eläinsuojelulakiuudistuksen yhteydessä
- Ympäristönsuojelu- ja elintarvikevalvonnassa selkeytettävä kunta- valtio tehtävänjako
- Maatalouden ympäristö-, eläinsuojelu ja tukivalvonnan yhdistämistä selvitettävä
- Kuntien eläinlääkintähuollon velvoitteita keventämällä mahdollisuus saada säästöjä kunnille

Kunnallisen jätehuollon vastuujakoa muutetaan

- Kuntaliitto kannattaa hallitusohjelman linjausta, että jäteveroa ei uloteta jätteen energiahyödyntämiseen.
- Jätelakia ei tule muuttaa kuntavastuun osalta
 - Julkisen hallinto- ja palvelutoiminnan sekä sosiaali-, terveys- ja koulutustoiminnan jätteet muodostavat noin 10–20 % jätelaitosten nykyisestä liikevaihdosta (merkittävää).
 - Kunnat investoineet hyödyntämis- ja kierrätysratkaisuihin sekä varanneet vastuunjakoon perustuvan kapasiteetin pitkillä toimitusajoilla
 - Lainsäädännön tulee olla johdonmukaista investointien kannalta ja toiminnan jatkuvuus edellyttää nykyisen vastuunjaon säilyttämistä
 - Sovitut kustannusvastuut pysyvät jätevirtojen pienentyessäkin
 - Haitankärsijöinä ja kustannusten maksajina kuntalaiset
 - Toteutettu kuntainfra pyörisi vajaalla teholla
 - Pienten jätteenkuljetusyritysten toiminta hankaloituisi maakunnissa
 - Kunnalliset jätelaitokset toimivat kiertotalouden vetureina ja kehittävät jätteenkäsittelyalueitaan monipuolisiksi cleantech -alueiksi

Rakennusten korjausvelan pienentäminen puuttuu hallitusohjelmasta

- Valtion tukea tarvitaan koulu- ja päiväkotij- sekä sosiaali- ja terveystoimen korjausinvestointien aikaansaamiseksi.
- Toimitilarakentamisella on myös hyvin työllistävä vaikutus.

Pelastuslaitokset ja SOTE

- SOTE-alueiden palveluiden tuottamista koskeva linjaus ei saa vaarantaa pelastuslaitosten ensihoitopalvelua.
- Kunnallinen pelastustoimi voidaan järjestää SOTE-alueiden yhteyteen.

Sisäinen turvallisuus

- Pelastustoimen valtakunnallisen koordinaation vahvistaminen ei saa heikentää kuntien oikeutta päättää alueen pelastustoimesta.
- Muilta osin pelastustoimea koskevat linjaukset ovat kannatettavia.

Työvoimapalveluiden siirtoa resursseineen vaikeimmin työllistettävien osalta kuntien vastuulle selvitetään

- KL katsoo, että selvitys tulee toteuttaa työllisyyden kuntakokeilua sisällöllisesti syventämällä ja säätämällä erillinen kokeilulaki tähän liittyen, valmistelu tulee aloittaa jo syksyllä 2015 (KL:lla ehdotus toteutuksesta). Rakenteellinen uudistus pitkäaikaistyöttömien koulutuksessa kytketään osaksi kuntakokeilua.

Kuntien rooli elinvoiman, yrittäjyyden ja työllisyyden edistämässä

- KL katsoo, että valtion ja kuntien yhteistyötä yrityspalveluiden tarjonnassa tulee kehittää toimijoiden roolijakoa ja rahoitusta selkeyttämällä (yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukeminen / Markku Anderssonin selvitys). Kuntien päätösvallan lisääminen elinvoimaan liittyvissä asioissa tukee työtä kunnissa.
- Hallitusohjelma nojaa useassa painopisteessään digitalisoinnin hyödyntämiseen. KL muistuttaa, että digitaalisten palveluiden käyttöönotto edellyttää toimivaa laajakaistaverkkoa myös maaseudulla.
- Hallitusohjelman kirjaus aluehallinnon uudistuksesta asettaa ensisijaiseksi ratkaisuksi toimintojen keskittämisen tehtäviltään ja toiminnoiltaan selkeille itsehallintoalueille. Kirjaus jättää avoimeksi aluekehittämisen tehtäväkenttään liittyviä kysymyksiä (Kunnan ja valtion aluehallinnon suhde alueelliseen itsehallintoalueeseen? Aikataulutus alueelliselle uudistukselle? Miten otetaan huomioon EU:n rakennerahastokausi 2014-2020?).

Inka –ohjelma lakkautetaan

- Kaupunkiseuduilla ja alueilla ei omaehtoista kehittämistä tukevaa työkalua (Makera poistui viime hallituskaudella)
- Kirjaus kaupunkiseutujen ja kasvukäytävien sekä eri alueiden omiin vahvuuksiin perustuvan kilpailukyvyn parantamisesta on hyvä ja sitä kehittämällä olisi mahdollista rakentaa uusi kaupunkiseutujen ja alueiden uudistumista tukeva instrumentti.

Viljelijöiden lomitusjärjestelmä uudistetaan yrittäjälähtöiseksi

- Ehdotus on sopusoinnussa KL:n tavoitteen kuntien tehtävien vähentämisestä kanssa (lomitustoimessa nyt noin 4000 htv)

Maatalouden tukijärjestelmiä yksinkertaistetaan ja valvonnoissa siirrytään riskiperusteiseen suuntaan

- Esitykset edesauttavat sähköisen tukihaun hyödyntämistä huomattavasti ja vähentävät maatalouden tukihallinnon hallinnollisia tehtäviä.
- Maatalous- ja maaseutuhallinnon kehittämisvaihtoehtoja selvittävä työryhmä pohtii hallinnon uudelleenorganisointia. Uuden hallintomuodon rahoituksessa tulee huomioida, että kunnille ei aiheudu lisäkustannuksia.

Ruotsinkieliset ja kansainväliset asiat yksikkö
Poimintoja hallitusohjelmasta

Kuntaliiton hallitus 11.6.2015

Kristina Wikberg, johtaja

A group of four people, two women and two men, are smiling and holding up small European Union flags. The flags are blue with yellow stars. The background is slightly blurred, showing what appears to be an office or public space with windows.

EU-linjaukset

- Hallitus vahvistaa EU-sääntelyn taloudellisten ja oikeudellisten vaikutusten arviointia – kuntavaikutusten arviointi lisättävä.
- Julkiset palvelut otettava huomioon EU–USA -vapaakauppaneuvotteluissa.
- Hallitusohjelma vastaa useilla aloilla Kuntaliiton tavoitteita (toissijaisuusperiaate, talous, sisämarkkinat, ilmasto- ja energia, digitaaliasiat).

Maahanmuuttopolitiikka

Hallituksen linjaukset vastaavat hyvin Kuntaliiton hallitusohjelmavoitteita (työperusteinen maahanmuutto, valtion ja kuntien yhteistyö, resurssit).

Ruotsin- ja kaksikieliset kunnat

- Hallitusohjelmassa todetaan että Suomella on rikas kieli- ja kulttuuriperintö ja meidän tulee vaalia kaksikielistä Suomea perustuslain ja arvojemme mukaisesti. Hallitusohjelmasta ei kuitenkaan käy ilmi, miten tämä konkreettisesti halutaan tehdä.
- Hallitusohjelma ei ota kantaa siihen jatkuuko kansalliskielistrategia, joka juuri kehottaa kielellisten vaikutusten ennakkoarviointiin lainsäädännön ja hallinnollisten muutosten valmistelussa.

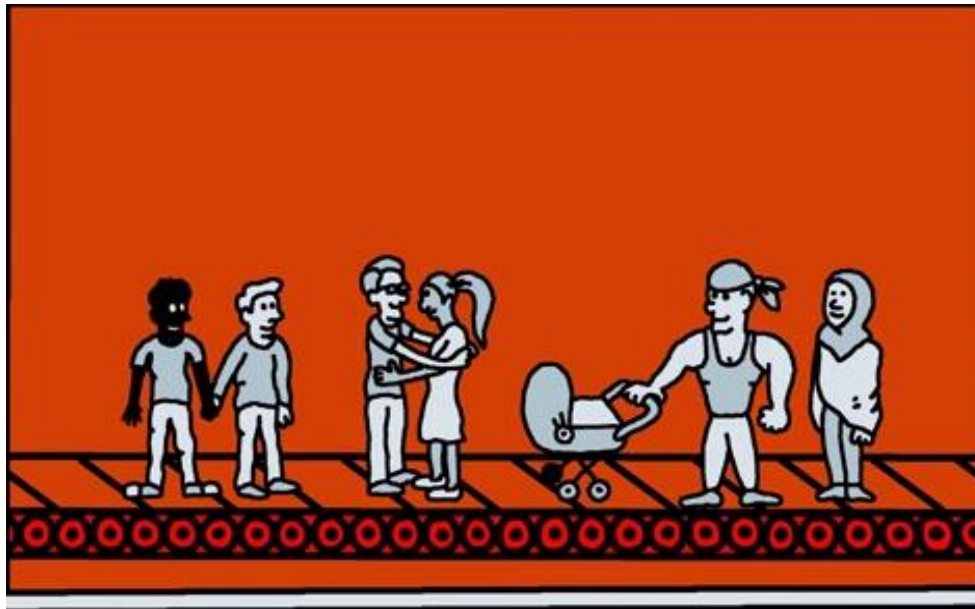
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

- Hallitusohjelmassa ei ole esitetty tavoitteita naisten ja miesten tasa-arvon edistämiseksi, vaan todetaan, että naiset ja miehet ovat Suomessa tasa-arvoisia.
- Tilastot osoittavat muuta. Eroja on sukupuolten hyvinvoinnissa, mahdollisuuksissa ja velvoitteissa.
 - Ammattialat jakautuvat jyrkästi sukupuolen mukaan
 - Sukupuolten palkkaerot ovat kasvaneet, johon myös EU on kiinnittänyt huomiota
 - Miesten ja naisten hyvinvoinnissa on selviä eroja.
 - Sukupuoleen perustava ja lähisuhdeväkivalta ovat vakavia ongelmia.
 - Yhteiskunnallisessa päätöksenteossa naiset ovat aliedustettuina.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

- Ohjelmassa ei kiinnitetä huomiota uudistuneen lainsäädännön toimeenpanoon, mikä tapahtuu hyvin pitkälti kunnissa
 - Uusi yhdenvertaisuuslaki astui voimaan 1.1.2015
 - Tasa-arvolain muutokset astuivat voimaan 1.1.2015
 - Suomi ratifioi keväällä Euroopan neuvoston sopimuksen naisiin kohdistuvasta ja parisuhdeväkivallan ehkäisystä

Digitalisaatio hallitusohjelmassa

Kuntaliiton hallitus 11.6.2015

Heikki Lunnas

Tietoyhteiskunta

Digitalisaatio hallitusohjelmassa

- Hallitusohjelman kirjaukset digitalisaatiosta ovat tavoitteiltaan ja periaatteiltaan oikeita.
- Digitalisaation kärkitavoitteet (digitalisoidaan julkiset palvelut ja rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö) ovat Kuntaliiton linjausten mukaisia.
- Hallitusohjelman kirjauksista ei kuitenkaan selviä, miten ja millä resursseilla sekä minkälaisella vastuunjaolla tavoitellut toimenpiteet ja muutokset aiotaan käytännössä toteuttaa.
- Hallitusohjelmassa linjataan merkittäviä valtion hallinto- ja ICT-menosäästötavoitteita. Säästökohteita ja niiden jaksottamista suunniteltaessa tulisi varmistaa, etteivät säästöt kohdistu sellaisiin kehittämisen osa-alueisiin, jotka ovat keskeisiä tuottavuushyötyjen tai muiden digitalisaation strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Palvelujen digitalisaatio

- Hallitusohjelman mukaan luodaan kaikkia julkisia palveluita koskevat digitoinnin periaatteet.
- Yleiset kansalliset periaatteet tarvitaan, mutta kuntien palveluiden osalta yksityiskohtaisempi määrittely tulee tehdä kuntalähtöisesti, koska palvelun laadun ja tuottavuuden viime kädessä ratkaisee se, miten hyvin palvelu on liitettävissä kunkin organisaation taustaprosesseihin.
- Hallitusohjelman mukaan varmistetaan mm. opettajien mahdollisuudet keskittyä perustehtäväänsä eli opettamiseen. Tämä on välttämätöntä myös monissa muissa muihin kuntien ammattiryhmissä. Tuottavuuden ja palvelujen laadun näkökulmasta sähköisiä palveluja vaikuttavampaa onkin ns. perinteisten palvelujen taustalla olevien prosessien digitalisointi

Tiedon yhteiskäyttö

- Hallitusohjelman mukaan julkinen hallinto sitoutuu kysymään samaa tietoa kansalaisilta ja yrityksiltä vain kerran. Lisäksi vahvistetaan kansalaisten oikeutta valvoa ja päättää itseään koskevien tietojen käytöstä samalla varmistamalla tietojen sujuva siirtyminen viranomaisien välillä. Hallitusohjelmassa on myös korostettu moniammatillisen yhteistyön edellytysten varmistamista.
- Näiden tavoitteiden toteutumisen edellytyksenä on muun muassa:
 1. Tietosuojalainsäädännön uudistaminen esimerkiksi siirtämällä kaikki keskeiset periaatteet yhteen lakiin kattaen kaikki julkisen hallinnon toiminnan sektorit. Samalla luovutaan palvelukohtaisesta tietosuojan erillissäätelystä.
 2. Tiedon yhteiskäytön rajapinnat kuntien järjestelmissä
 3. Omien tietojen lisäksi myös muu julkisessa hallinnossa oleva tieto pitäisi saada nykyistä laajemmin kansalaisten ja yritysten käyttöön esimerkiksi tehostamalla avoimen datan hyödyntämistä ja saattamalla kirjastoissa oleva tieto helpommin käytettäväksi

Julkisen hallinnon käyntiasiointi

- Hallitusohjelma ei sisällä kannanottoa siitä, saatetaanko edellisen hallituksen käynnistämä Asiakaspalvelu2014-hanke päätökseen
- Hankkeessa valmistellun ja pilotoidun mallin mukaan 100-150 kuntaa veloitettaisiin perustamaan yhteinen asiointipiste kaikille julkisen hallinnon toimijoille.
- Ainakin seuraavat ongelmat ovat ratkaisematta:
 1. Laissa yksityiskohtaisesti kuvattu yhteinen toimintatapa sopeutuu huonosti paikallisten olosuhteiden eroihin ja toimintaympäristön muutoksiin
 2. Valtion toimijoilta puuttuu yhteinen sitoutuminen
 3. Pilotoinnin perusteella vaikuttaa siltä, että kunnat kustannukset valtion asiointipalveluiden hoitamisesta eivät tule kokonaan katetuksi
- Hallitusohjelman kokeellisuutta ja innovatiivisuutta korostavien tavoitteiden mukaisesti voitaisiin ainakin selvittää, olisiko yhteinen asiakaspalvelu toteutettavissa kevyemmällä ja enemmän paikallisista olosuhteista lähtevällä ratkaisulla
- Yksi vaihtoehto olisi määritellä julkisen hallinnon palveluille jokin saavutettavuuskriteeri ja annettaisiin paikallisten ja alueellisten toimijoiden ratkaistavaksi yksityiskohdat
- Vaihtoehdon hyviä puolia olisivat ainakin mahdollisuus hyödyntää paremmin esimerkiksi yksityisiä ja liikkuvia palveluita. Lisäksi ei veloitettaisi mukaan sellaisia viranomaisia, joilla käyntiasiointia ei ole

Julkisen hallinnon tietohallinto

- Hallitusohjelmassa ei ole huomioitu sitä, että digitalisaatioon liittyvät kunnianhimoiset tavoitteet edellyttävät merkittävää lisäpanostusta yhteentoimivuuden määritysten laadintaan ja luopumista hallinnonalakohtaisesta kehittämisestä
- Mitä enemmän aikaa on käytettävissä, sitä paremmin voidaan kuntien tietohallinnossa varautua tulossa oleviin palvelutuotannon ja hallinnon rakennemuutoksiin. Tämä tulee ottaa huomioon erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksia valmistellessa
- Säädospolitiikan selkeyttämisen tulee koskea myös tietohallintoon liittyviä asioita. Sektorikohtaisia uudistuksia suunnitellessa tulee selvittää niiden vaikutukset kuntaorganisaatioiden tietohallinnon kokonaisuuteen.
- Myös julkisen hallinnon tietohallinnon kansallisessa ohjauksessa tulee huomioida hallitusohjelman keskeiset periaatteet kuten kokeilutoiminta, innovatiivisuus ja pidättäytyminen uusista kuntien tehtävistä